

Handledning bedömningsgrunder

Följande faktorer bör beaktas när det framkommit uppgifter som skulle kunna vara belastande vid en säkerhetsprövning:

- Vilken betydelse har händelsen för den aktuella befattningen?
- Är det fråga om enstaka eller upprepade händelser?
- Hur länge sedan är det händelsen inträffade?
- Hur gammal var personen då händelsen skedde?
- Vilken påföljd fick händelsen?
- Vilka omständigheter rådde då händelsen inträffade?
- Kan personen antas vara sårbar med anledning av händelsen?
- Vilken säkerhetshotbild kan antas föreligga mot personen?

Det är omöjligt att ge riktlinjer för alla eventuella uppgifter om händelser som kan framkomma vid en säkerhetsprövningsintervju. Nedan ges fördjupade anvisningar men den som intervjuar måste även bilda sig en egen uppfattning och kvarstår tveksamheter ska Säkerhetsenheten kontaktas för råd.

Vilken betydelse har händelsen för den aktuella befattningen?

Utifrån säkerhetsanalysen av befattningen kan man dra vissa slutsatser om vad som ur säkerhetshänseende kan krävas av den enskilde befattningshavaren. Som exempel kan en dom om rattfylleri diskvalificera för en befattning där man ska framföra fordon. Dock får man inte låsa sig vid alkohol endast i samband med bilkörning. Ett rattfylleri innebär i säkerhetsprövningssammanhang att individen kan ha alkoholproblem och personer med alkoholproblem kan slarva med sekretessbelagda uppgifter. De kan ha ett sämre omdöme och en livsföring i övrigt som är riskfylld. Detta måste utredas och följas upp tills det är helt klart att personen har rehabiliterats eller själv hanterat sina problem.

Misshandel, stöld eller olämpliga personkontakter är andra exempel på händelser vilka alla bör analyseras utifrån det säkerhetshot de kan innebära för tjänsten inom Fortifikationsverket. Det är omöjligt att i detta sammanhang redogöra för alla olika variationer som kan förekomma men man analyserar vilken slags befattning individen söker och vilka risker som föreligger om något skulle gå fel. Därefter värderar man om belastningen eller händelsen kan vara förenlig med anställning eller annat deltagande i verksamheten inom Fortifikationsverket.

Är det en fråga om enstaka eller upprepade händelser?

I säkerhetsprövningssammanhang kan en enstaka händelse betyda att det var den gången man blev uppmärksammanad eller lagförd. Man kan ha en riskfylld livsföring även om man inte har delgivits misstanke om brott eller varit föremål för lagföring på grund av brott en enda gång. Man ska klarlägga om den händelse som framkommit var en engångsföreteelse och om personen lämnat de negativa aktiviteterna bakom sig alternativt brutit med de olämpliga kontakterna. Upprepade händelser är anmärkande och bör bedömas mycket kritiskt. Det finns de som säger att de hade otur, att de var på fel plats vid fel tillfälle, att de räknade fel på tiden då de körde alkoholpåverkade efter en fest och att det inte var meningen. Det kan vara så men man bör kritiskt granska sådana förklaringar. Om det rör sig om flera händelser kan det tyda på att personen har ett riskfyllt leverne, att denne inte fäster stor vikt vid lag och annan regelefterlevnad, att individen är slarvig eller inte bryr sig om konsekvenserna av sina handlingar. Oavsett orsak är det viktigt att reflektera kring hur en sådan individ skulle förhålla sig till den ganska omfattande regelefterlevnad som en säkerhetsklassad befattning kräver.

Hur länge sedan är det händelsen inträffade?

Av betydelse är om händelsen inträffade för flera år sedan jämfört med för några månader eller ett år sedan. Man måste klargöra om personen dragit lärdom av det inträffade eller om denne kan tänkas upprepa händelsen. Om händelsen inträffat nära i tiden, då personen redan varit på väg in i verksamheten eller då denne sökt tjänsten, kan personen antas ha svårigheter att hålla sig till regler även i framtiden. Det viktiga är att bilda sig en uppfattning om hur troligt det är att personen inte har en livsföring eller beteende som är oförenlig med säkerhetsskyddslagens intentioner.

Hur gammal var personen då händelsen inträffade?

Åldern på personen vid tillfället för händelsen har betydelse. Här bedöms om ungdomligt oförstånd spelat roll eller om personen var så gammal att han eller hon borde ha förstått konsekvenserna av sitt handlande. Med detta menas inte att man alltid ska overse med händelser som en ung person gjort sig skyldig till men man bör noggrant bedöma om personen sedan dess har mognat och förstår allvaret i händelsen eller inte.

Vilka konsekvenser fick händelsen?

Orsakade händelsen ekonomiska konsekvenser? Blev personen dömd? Blev andra individer påverkade eller skadade av händelsen? Hur ser individen idag på de eventuella konsekvenserna? Anser individen att konsekvensen var orättvis, för hård eller har individen förståelse för de konsekvenser som eventuellt följde? Om påföljden blev samhällstjänst eller fängelse, vilka relationer har personen utvecklat under den tiden? Har personen berättat för sin omgivning om eventuella påföljder eller är det en hemlighet? Man bör beakta sårbarheten så snart en individ har något som han eller hon försöker dölja för sin omgivning. En person som försöker hemlighålla något är alltid i riskzonen att kunna pressas till icke önskvärda handlingar i utbyte mot att hemligheten inte avslöjas. Om en person vid intervju berättar om något som denne är rädd för ska komma till allmän kännedom (blivit dömd, gjort något mycket dumt som denne ångrar, har någon i sin närhet som gjort något allvarligt) bör man diskutera risken och sårbarheten som denne utsätter sig för genom fortsätta hemlighållandet.

Vilka omständigheter rådde då händelsen inträffade?

Det är viktigt att beakta vilken livssituation personen befann sig i vid tiden för händelsen. Om det tyder på att den livssituation som rådde vid tiden för händelsen har lämnats och individen i dag har en helt annan livssituation, kan det ge en positivare bedömning av risk för upprepning än om individen har ungefär samma livsbetingelser idag som då händelsen inträffade. Bedöm alltså om det fanns omgivande faktorer som exempelvis (väldigt) dålig ekonomi, skilsmässa, dödsfall eller liknande som kan tänkas vara en del av förklaringen till att händelsen inträffade och fick ett så negativt förlopp och om dessa faktorer idag är borta. Det kan i sammanhanget ha betydelse om det förelåg starkt gruppsytryck på en ung människa, om personen var utsatt för långvarig negativ behandling eller liknande.

Kan personen antas vara sårbar med anledning av händelsen?

Försök bedöma om personen på grund av vad som inträffat, eller på grund av sin tidigare livsföring kan vara sårbar och därför kunna pressas till att utföra handlingar som inte är önskvärda exempelvis att lämna säkerhetskänslig information, att lämna ut koder, etc. Bedöm även om individen på grund av släktskap eller vänskap kan tänkas bli föremål för påtryckningar. Sårbarhet kan vara att personen vill dölja negativa händelser och då måste gå med på vissa saker. Det kan även vara att personen på grund av dålig självkänsla inte kan stå emot gruppsytryck eller att individen på grund av andra omständigheter är möjlig att påverka till att utföra handlingar som inte är acceptabla från säkerhetssynpunkt.

FORTIFIKATIONSVERKET

Vilken säkerhetshotbild kan antas föreligga mot personen med anledning av händelsen?

Försök bedöma om personen på grund av vad som inträffat, eller på grund av sin tidigare livsföring kan vara sårbar och därför kunna pressas till att utföra handlingar som inte är önskvärda exempelvis att lämna säkerhetskänslig information, att lämna ut koder, etc. Bedöm även om individen på grund av släktskap eller vänskap kan tänkas bli föremål för påtryckningar. Sårbarhet kan vara att personen vill dölja negativa händelser och då måste gå med på vissa saker. Det kan även vara att personen på grund av dålig självkänsla inte kan stå emot gruppträck eller att individen på grund av andra omständigheter är möjlig att påverka till att utföra handlingar som inte är acceptabla från säkerhetssynpunkt.